

Rautalammin kunta

RAUTALAMPI

KONSERNIOHJE

Sisällys

1. KONSERNIOHJEEN TARKOITUS JA TAVOITE	2
2. SOVELTAMISALA.....	2
3. KONSERNIOHJEEN SITOVUUS	3
4. KONSERNIOHJEEN KÄSITTELY JA HYVÄKSYMINEN	3
5. RAUTALAMMIN KUNNAN KONSERNIJOHTO	4
6. KONSERNIN HENKILÖSTÖPOLITIikka	5
7. TYTÄRYHTIÖIDEN HALLITUSTEN JÄSENTEN KOKOONAPANO, NIMITTÄMINEN JA PALKKIOT	6
8. KONSERNIN SISÄISET PALVELUT	6
9. KUNTAKONSERNIN TALOUDEN JA INVESTOINTIEN SUUNNITTELU JA OHJAUS....	7
10. VELVOLLISUUS HANKKIA KUNNAN KANTA ASIAAN ENNEN PÄÄTÖKSENTEKOA.	8
11. KONSERNIVALVONNAN JA RAPORTOINNIN SEKÄ RISKIENHALLINNAN JÄRJESTÄMINEN	9
12. KUNNAN TYTÄRYHTEISÖJEN HYVÄ HALLINTA- JA JOHTAMISTAPA	11
13. KUNNAN LUOTTAMUSHENKILÖIDEN TIETOJENSAANTIOIKEUDEN TURVAAMINEN	11
14. VIESTINTÄ	12
15. VOIMAANTULO.....	12

1. KONSERNIOHJEEN TARKOITUS JA TAVOITE

Konserniohjeella luodaan puitteet kunnan omistajaohjaukselle ja kuntakonsernin johtamiselle kunnan strategian ja talousarvion mukaisesti. Ohjeen tavoitteena on yhdenmukaistaa konserniohjausta, vahvistaa läpinäkyvyyttä, varmistaa oikea ja ajantasainen raportointi sekä kehittää sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koko konsernissa.

Konserniohjeella Rautalammin kunnanvaltuusto määrittää kunnan konsernin toimintaohjeet ja periaatteet koskien konsernin johtamista, ohjausta ja seurantaa. Kuntalain (410/2015) 47 §:n mukaan omistajaohjauksella on huolehdittava siitä, että kunnan tytäryhteisön toiminnassa otetaan huomioon kuntakonsernin kokonaisuus. Kunnan tytäryhteisön hallituksen kokoonpanossa on otettava huomioon yhteisön toimialan edellyttämä riittävä talouden ja liiketoiminnan asiantuntemus. Konserniohjetta sovelletaan kunnan tytäryhteisöjen sekä soveltuvien osin osakkuusyhteisöjen omistajaohjaukseen. Rautalammin kunnan strategian ja painopisteet määrittelee kunnanvaltuusto. Valtuuston linjaukset täsmennetään vuosittain talousarviossa. Kunnan tytäryhteisöjen tulee omalta osaltaan toteuttaa kunnan strategiaa ja painopisteitä ja niiden on tuotava kunnalle lisäarvoa toiminnallaan. Ne antavat suunnan tytäryhteisöjen toimivalle johdolle. Tytäryhteisöjen johdon on kaikessa päätöksenteossa otettava huomioon omistajien odotukset toiminnan suhteen. Konserniohjeen tavoitteena on yhdenmukaistaa ohjauksen menettelytapoja, parantaa tiedonkulkua ja vuorovaikutusta konsernijohdon ja yhtiöiden välillä sekä lisätä toiminnan näkyvyyttä. Tytäryhteisöjen tulee laatia kunnan strategiaan pohjautuva yhtiön oma strategia. Konserniyhtiöiden on toimittava taloudellisesti ja kannattavasti. Konserniyhtiöt, osakkuusyhtiöt ja merkittävät kunnan takauksia saaneet tahot velvoitetaan toimittamaan vuosittain riittävät taloustiedot valtuuston tietoon. Tämä ohje täydentää Rautalammin kunnan hallintosääntöä.

2. SOVELTAMISALA

Kuntalain 48 §:n mukaan kunta tytäryhteisöineen muodostaa kuntakonsernin. Myös kunnan määräysvallassa olevat säätiöt kuuluvat kuntakonserniin. Kunnan tytäryhteisö on yhteisö, jossa kunnalla on kirjanpitolaissa tarkoitettu määräysvalta. Tämä konserniohje koskee Rautalammin kuntaa ja Rautalammin kunnan tytäryhteisöjä. Käsittelyn jälkeen tytäryhteisöt on velvoitettu noudattamaan konserniohjetta.

- Tytäryhteisö: yhteisö/säätiö, jossa kunnalla on määräysvalta (kirjanpitolain mukaisesti).
- Osakkuusyhteisö: omistus-/osakkuusyritys kirjanpitolain mukaisesti.
- Kuntakonserni: kunta + tytäryhteisöt (ja niiden tytäryhteisöt).

Kuntakonserniin kuuluvat seuraavat tytäryhtiöt (emoyhteisöllä on määräämisvalta): Rautalammin kunnan Asunnonhankinta Oy, Kiinteistö Oy Oikarilan Teollisuushallit ja Rautalammin Kehitys Oy. Kuntayhtymä yhdistetään kunnan konsernitaseeseen peruspääoman mukaisessa suhteessa. Rautalampi kuuluu seuraaviin kuntayhtymiin: Savon koulutuskuntayhtymä (Sakky) ja Pohjois-Savon Liitto.

3. KONSERNIOHJEEN SITOVUUS

Kuntakonsernissa hyväksyttyjä konserniohjeita noudatetaan konserniin kuuluvissa tytäryhteisöissä, jollei niitä koskevasta lainsäädännöstä tai yhtiöjärjestyksestä tai säännöistä muuta johdu. Mikäli kunnan kokonaan omistaman tytäryhtiön yhtiöjärjestys poikkeaa konserniohjeen määräyksistä, tulee yhtiöjärjestyksestä muuttaa vastaamaan konserniohjeen määräyksiä. Käsiteltäessä omistajaohjausta Rautalammin kunta ottaa huomioon kutakin yhteisöä koskevaa lainsäädäntöön sisältyvän yhteisön omistajien yhdenvertaisen kohtelun periaatteet. Omistajaohjausta ei saa käyttää siten, että yhteisön päätös tai toimenpide on omiaan tuottamaan yhteisön toiselle omistajalle tai muulle epäoikeutettua etua yhteisön tai yhteisöjen toisen omistajan kustannuksella (yhdenvertaisuusperiaate). Kuntakonsernia tulee johtaa kokonaisuutena ja strategisten tavoitteiden mukaisesti. Konserniohjauksen toimivuuden kannalta olennaista on, että johtamisen ja hallinnan rakenteet sekä toimintatavat on määritelty ja niihin on sitouduttu. Tuloksellinen konsernijohtaminen edellyttää konsernijohtolta ja muulta konsernihallinnolta riittävän monipuolista asiantuntemusta ja kokemusta kuntakonsernin johtamisesta, toiminnasta ja taloudesta, sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta. Konserniohjeeseen perustuvien yksittäisten ohjeiden ollessa ristiriidassa yhteisöä koskevien säännösten, kuten yhteisö- tai kirjanpitolainsäädännön tai muun pakottavan lainsäädännön kanssa, noudatetaan voimassa olevaa lainsäädäntöä. Yhteisön johdon on syytä ilmoittaa ristiriidasta välittömästi kirjallisesti konserni- ja henkilöstöjohdolle. Konserniohje ei muuta tytäryhteisöjen, osakkuusyhteisöjen tai kuntayhtymän johdon oikeudellista asemaa tai vastuuta.

4. KONSERNIOHJEEN KÄSITTELY JA HYVÄKSYMINEN

Kuntalaki (410/2015) edellyttää, että kunnilla on yksi kuntastrategia, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista, myös omistajapolitiikasta. Valtuusto päättää omistajapolitiittisista periaatteista ja hyväksyy

konserniohjeet. Lisäksi talousarviossa päätetään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden lyhyen aikavälin tavoitteista, joilla kuntastrategiaa toteutetaan. Hyväksymällä konserniohjeen tytäryhteisöt sitoutuvat konserniohjeen noudattamiseen.

Konserniyhteisöitä kuullaan konserniohjeen valmistelussa, millä voidaan varmistaa osapuolten sitoutuminen ohjeeseen. Lopullinen konserniohje on myös syytä käydä yhdessä läpi konserniyhteisöjen johdon ja tarvittaessa hallituksen kanssa sen varmistamiseksi, että osapuolet ymmärtävät ohjeen samalla tavalla. Asian käsittelystä tytäryhteisön kokouksessa on toimitettava pöytäkirjanote sähköpostitse kunnan kirjaamoon.

5. RAUTALAMMIN KUNNAN KONSERNIJOHTO

Kunnan konsernijohtoon kuuluvat kunnanhallitus, kunnanjohtaja. Konsernijohtoon tehtävistä ja toimivallan jaosta konsernijohtoon kuuluvien välillä määrätään hallintosäännössä. Konsernijohto vastaa kuntakonsernissa konserniohjauksesta eli omistajaohjauksen toteuttamisesta ja konsernivalvonnan järjestämisestä valtuuston päätösten mukaisesti. Konsernivalvonta on tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seuranta, analysointia ja raportointia sekä riskienhallintajärjestelmien toimivuuden seuranta. Konsernihallinnon muodostavat kunnanhallitus ja kunnanjohtaja. Kunnanvaltuusto määrittelee omistajapolitiikan linjaukset sekä hyväksyy konsernin toiminnalliset ja taloudelliset periaatteet. Konserniin kuuluvat yhteisöt ja kunnan edustajat veloitetaan toimimaan niin, että valtuuston asettamat tavoitteet saavutetaan. Vastuu kunnan ja konsernin operatiivisesta johtamisesta on kunnanjohtajalla. Havaittuihin epäkohtiin puututaan tapauskohtaisesti ja niistä raportoidaan kunnanhallitukselle.

Kunnanhallituksen tehtävänä on:

- ohjata ja valvoa kuntakonsernia
- vastaa omistajapolitiikan, omistajaohjauksen periaatteiden ja konserniohjeen kehittämisestä ja valmistelusta valtuustolle,
- vastaa omistajaohjauksen toteuttamisesta ja organisoi konsernijohtamisen ja konsernivalvonnan,
- määrää konsernijohtoon kuuluvien viranhaltijoiden tytäryhteisö- ja osakkuusyhteisökohtaisen työnjaon,
- antaa valtuustolle säännöllisesti raportin tilinpäätöksen yhteydessä yhtiöiden tavoitteiden toteutumisesta ja taloudellisen aseman kehittymisestä sekä arvion tulevasta kehityksestä ja riskeistä kahdesti vuodessa
- arvioi vuosittain omistajaohjauksen tuloksellisuutta kuntakonsernin kokonaisedun toteutumisen, riskienhallinnan ja menettelytapojen kannalta ja teettää tarvittaessa ulkopuolisen arvioinnin kerran valtuustokaudessa sekä

- käsittelee arvioinnin tulokset ja johtopäätökset kunnanvaltuuston puheenjohtajiston kanssa,
- seuraa ja arvioi yhtiöiden tavoitteiden toteutumista ja taloudellisen aseman kehitystä,
- antaa kunnan ennakkokannan konserniohjeen edellyttämissä asioissa,
- nimeää kunnan ehdokkaat tytäryhteisöjen hallituksiin sekä nimeää yhtiökokousedustajat ja antaa heille omistajaohjauksen edellyttämät toimintaohjeet.

Määritelmät

- Tytäryhteisö: yhteisö/säätiö, jossa kunnalla on määräysvalta (kirjanpitolain mukaisesti).
- Osakkuusyhteisö: omistus-/osakkuusyritys kirjanpitolain mukaisesti.
- Kuntakonserni: kunta + tytäryhteisöt (ja niiden tytäryhteisöt).

Kunnanvaltuuston tehtävänä on:

- määritellä kunnan tavoitteet ja sen mukaiset kunnan omistajapolitiikan linjaukset,
- päättää kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen toiminnallista ja taloudellista tavoitteista sekä hyväksyä konserniohjeet.

Kunnanjohtaja

- johtaa kunnanhallituksen alaisena kunnan konsernipolitiikkaa,
- seuraa kunnan omistajapolitiikan toteutumista ja raportoi tarvittaessa kunnanhallitukselle sekä
- seuraa kuntakonsernin ja konserniohjeiden toimivuutta ja tekee tarvittaessa ehdotuksia konsernin rakenteen ja ohjeiden kehittämisestä kunnanhallitukselle.

6. KONSERNIN HENKILÖSTÖPOLITIikka

Tytäryhteisöille valitaan toimitusjohtaja, jolla on yhtiön liiketoiminnan johtamisen edellyttämä riittävä asiantuntemus ja kokemus. Tytäryhteisön hallitus päättää toimitusjohtajan kokonaispalkasta, palkitsemisesta ja toimisuhde-eduista, ottamisesta sekä erottamisesta. Toimitusjohtajan valinnassa on kuultava kunnanhallitusta.

7. TYTÄRYHTIÖIDEN HALLITUSTEN JÄSENTEN KOKOONAPANO, NIMITTÄMINEN JA PALKKIOT

Hallituksen ja toimitusjohtajan oikeudet ja velvollisuudet määräytyvät lähtökohtaisesti osakeyhtiölain ja yhtiöjärjestyksen mukaan. Yhtiön hallitus on oikeudellisesti yhtiön tärkein toimielin ja sen operatiivinen vallan käyttäjä. Kuntakonsernissa yhtiön hallituksen on erityisesti huolehdittava, että yhtiöllä on toiminnan laatuun ja laajuuteen suhteutettu strategia ja sen toteuttaminen raportoidaan kunnanhallitukselle.

Kuntalain 47 §:ssä edellytetään, että kunnan tytäryhteisöjen hallituksen kokoonpanossa on otettava huomioon yhteisön toimialan edellyttämä riittävä talouden ja liiketoiminnan asiantuntemus. Hallitusjäsenehdokkaiksi tulee nimetä ja valita tasapuolisesti naisia ja miehiä. Tytäryhteisön hallitukseen voidaan valita myös kuntakonsernin ulkopuolisia asiantuntijajäseniä silloin, kun se on tarkoituksenmukaista yhtiön päätöksenteon ja menestymisen kannalta. Konsernijohdon ja tytäryhteisön hallituksen tehtävänä on valvoa yhtiön toimivan johdon toimintaa. Valvonnan edistämiseksi hallituksen jäsenten on oltava yhtiöstä aidosti riippumattomia. Hallituksen jäsenen tulee olla riippumaton yhteisöistä eli hänellä tai hänen hallintolain 28 §:ssä tarkoitetulla läheisellään ei voi olla sanotussa säännöksessä tarkoitetun esteellisyyden aiheuttavaa suhdetta yhteisöön suoraan eikä välillisesti. Hallitusten puheenjohtajien ja jäsenten palkkiot tulee olla tasoltaan tehtävien määrän ja vastuun mukaisia. Kunnanhallitus päättää omistajaohjauksen kautta tytäryhtiöissä noudatettavasta palkkiotasosta.

8. KONSERNIN SISÄISET PALVELUT

Kuntakonsernin yhteisöjen hankintamenettelyssä noudatetaan julkisia hankintoja koskevien normien lisäksi kunnan hankintaohjetta ja talousarvion täytäntöönpano-ohjetta. Kunnan omistaman yhtiön tulee kilpailuttaa hankintansa ja osallistua yhteishankintoihin kunnanhallituksen päättämällä tavalla. Kuntakonsernin hankinnat ja omaisuuden luovutus on suoritettava hyvää hallintotapaa noudattaen. Hankintojen yhteydessä ei saa antaa eikä ottaa vastaan lahjoja, palvelusuorituksia tai muita palveluksia toimittajilta. Henkilökohtaisia hankintoja ei saa suorittaa kunnan hankintojen yhteydessä eikä käyttää kunnan hankintasopimuksia omaksi edukseen. Esteellinen henkilö ei saa osallistua hankintojen valmisteluun tai päätöksentekoon. Konsernitasolla pyritään yhteisöjen yhteistyöllä parhaaseen mahdolliseen tulokseen ja taloudelliseen hyötyyn. Tytäryhteisöillä on velvollisuus hyvissä ajoin aloittaa neuvottelu kunnanjohtajan kanssa rahoitus-, kassavirta-, otto- ja antolainauksia varten. Sopimusajat, tiliehdot tms. saatetaan kuntaemon kanssa yhdenmukaisiksi ja kilpailukykyisiksi kaikissa tytäryhteisöissä. Tytäryhteisöt järjestävät rahoituksensa yhteistyössä kunnan kanssa. Kuntalain 129 §:n mukaan kunnan myöntämä laina, takaus tai muu vakuus ei saa vaarantaa kunnan kykyä vastata sille laissa

säädetyistä tehtävistä. Kunta ei saa myöntää lainaa, takausta tai muuta vakuutta, jos siihen sisältyy merkittävä taloudellinen riski. Kunnan edut tulee turvata riittävän kattavilla vastavakuuksilla. Kunta voi myöntää takauksen tai muun vakuuden kilpailutilanteessa markkinoilla toimivan yhteisön velasta tai muusta sitoumuksesta ainoastaan, jos yhteisö kuuluu kuntakonserniin tai se on kuntien tai kuntien ja valtion yhteisessä määräysvallassa. Lisäksi takauksia ja lainoja myönnettäessä tulee ottaa huomioon valtioneuvoston päätökset ja kilpailulain 4 a luvussa määritelty kilpailuneutraliteettia koskeva sääntely. Tytäryhteisö ei ilman kunnanhallituksen lupaa voi myöntää takauksia tai käyttää omaisuutta vakuutena.

9. KUNTAKONSERNIN TALOUDEN JA INVESTOINTIEN SUUNNITTELU JA OHJAUS

Valtuusto asettaa tytäryhteisöille toiminnan ja talouden tavoitteita, jotka on johdettu kuntastrategiasta ja siihen liittyvästä omistajapolitiikasta sekä yhteisöjen liiketoiminnasta. Konsernijohto neuvottelee tytäryhteisöjen kanssa asetetuista tavoitteista ennen niiden lopullista hyväksymistä. Yhteistyön tuloksena asetetuilla tavoitteilla pyritään varmistamaan, että tytäryhteisöjen toiminta on kuntakonsernin kokonaisedun mukaista. Tytäryhteisöjen taloussuunnitelmien tulee perustua valtuuston niille asettamiin tavoitteisiin. Tytäryhteisön hallitus vastaa asianmukaisen taloudenhoidon järjestämisestä. Konsernijohto pyrkii tukemaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Kunnan talousarviossa ja -suunnitelmassa tulee ottaa huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Tätä varten tytäryhteisöjen hallitusten tulee toimittaa kuntaan sen edellyttämät tiedot tytäryhteisöjen tulos-, rahoitus- ja investointisuunnitelmista sekä yhteisöjen toimintaan liittyvistä olennaisista riskeistä ja epävarmuustekijöistä. Tämän lisäksi tulee toimittaa tietoja myös merkittävistä muutoksista mainittujen yhteisöjen liiketoiminnassa ja toimialassa. Kunnan konsernitalinpäätökseen on yhdistetty kaikki tytäryhteisöt. Konsernitalinpäätökseen on yhdistetty kaikki kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä. Kunnan tytäryhteisöjen investointeja ohjataan tytäryhteisöille asetetulla velvollisuudella hankkia kunnan kanta ennen merkittävistä investoinneista päättämistä.

Tytäryhteisöissä hallituksen ja muun johdon tulee investointeja suunniteltaessa tehdä huolellisuusveloitteensa täyttämiseksi asianmukaiset investointilaskelmat ja -selvitykset, jotta investointien taloudellisesta ja toiminnallisesta kannattavuudesta voidaan riittävästi varmistua. Investointeja koskevissa laskelmissa tulee ottaa huomioon vaikutuksen yhteisön tulokseen ja kassavirtaan sekä suhteuttaa päätökseen sisältyvät riskit hyväksyttävään riskitasoon.

10. VELVOLLISUUS HANKKIA KUNNAN KANTA ASIAAN ENNEN PÄÄTÖKSENTEKOA

Kuntakonserniin kuuluvan yhteisön on ennen omaa päätöksentekoaan selvitettävä konsernijohdon kirjallinen kannanotto asiaan silloin, kun päätettävän asia merkittävästi vaikuttaa yhteisön tai kunnan toimintaan tai taloudelliseen vastuuseen. Tytäryhteisön johdon tulee toimia huolellisesti ja yhteisön edun mukaisesti. Lopullinen päätösvalta ja vastuu kunnan kannan hankkimista edellyttävästä asiasta on aina yhteisön omalla päätöksentekoelimellä. Yhteisön hallituksen on hankittava kunnanhallituksen kannanotto seuraaviin toimenpiteisiin:

- tytäryhteisön perustaminen
- yhteisön toiminta-ajatuksen, toiminnan tai juridisen rakenteen muuttaminen
- asiat, jotka olennaisilta osin poikkeavat kuntastrategiassa ja talousarviossa tytäryhteisöille asetetuista tavoitteista
- yhteisön toiminnan muuttaminen siten, että yhteisö voi menettää hankintalainsäädäntöön tai oikeuskäytäntöön perustuvan sidosyksikköasemansa suhteessa kuntaan
- pääomarakenteen muuttaminen
- yrityskaupat
  - merkittävä lainanotto ja -anto sekä vakuuksien, takausten taikka muiden yhtiöitä sitovien merkittävien rahavelvoitteiden antaminen tai niiden ehtojen muuttaminen
  - johdannaisinstrumenttien käyttö muuhun kuin suojaus- ja riskienhallintatarkoituksiin
  - muuhun kuin yhteisön tavanomaiseen toimintaan kuuluvat tai epätavallisin ehdoin tehtävät sopimukset yhtiön ja sen osakkeenomistajan taikka hallituksen jäsenen välillä, kyseisten sopimusten muuttaminen sekä sopimuksiin perustuvista oikeuksista luopuminen
- yhtiökokouksella tehtävä voitonjakoehdotus, mikäli se poikkeaa yhtiön noudattamasta tavanomaisesta voitonjakokäytännöstä
- yhteisön omaisuuden luovuttaminen konkurssiin tai selvitystilaan taikka saneerausmenettelyyn hakeutuminen
- yhtiöjärjestyksen ja sääntöjen muuttaminen
- toimitusjohtajan ottaminen ja erottaminen
- toimintaan nähden merkittävät investoinnit
  - varsinaiseen toimintaan kuulumattomat tai siihen vain epäsuorasti liittyvät investoinnit ja niiden rahoitus
- merkittävät kiinteistökaupat

- osakkeiden merkintä, mikäli osakkeiden ostamista ja omistamista ei erityisesti annettu yhtiön tehtäväksi
- toimintaan nähden tärkeän omaisuuden tai oikeuksien (ml. immateriaalioikeudet) hankkiminen, myyminen, vuokraaminen, luovuttaminen tai panttaaminen
- periaatteelliset tai taloudellisesti merkittävät sopimukset ja toiminnan laajakantoiset muutokset, merkittävät henkilöstöpoliittiset ratkaisut.

Tytäryhteisön hallituksen puheenjohtajan velvollisuutena on valvoa, että ennakkokäsitys on haettu ja että se kirjataan pöytäkirjaan siinä kokouksessa, kun ennakkokäsityksen alaisesta asiasta tehdään päätös hallituksen kokouksessa.

11. KONSERNIVALVONNAN JA RAPORTOINNIN SEKÄ RISKIENHALLINNAN JÄRJESTÄMINEN

Yhteisön raportointi kunnanhallitukselle, kunnanjohtajalle ja hallintojohtajalle.

Kunnan tytäryhteisöjen on annettava kunnanhallitukselle tiedot kuntakonsernin taloudellisen aseman arvioimiseen ja toiminnan tuloksen laskemiseen tarvittavat tiedot. Yhteisö toteuttaa sille hyväksyttyä toiminta-ajatusta ja asetettuja tavoitteita. Toiminta-ajatuksen oleelliselle muutokselle tulee saada kunnanhallituksen hyväksyminen. Konsernivalvonnan toteuttamiseksi yhtiöiden tulee toimittaa hallituksen kokouksen esityslistat ennakolta kunnanjohtajalle, jolla on oikeus tarvittaessa osallistua hallituksen kokouksiin. Tytäryhteisö raportoi taloudesta puolivuositain ja talousarvion laadinnan ja tilinpäätöksen laadinnan yhteydessä. Raportoinnissa on kiinnitettävä huomiota tavoitteiden toteutumiseen, toiminnan ja talouden kehittymiseen sekä riskeihin. Raportit toimitetaan hallintojohtajalle, joka vastaa niiden analysoinnista ja välittämisestä kunnanhallitukselle. Konsernijohto seuraa säännönmukaisesti tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuutta. Vuosiraportointi tapahtuu tilinpäätöksen yhteydessä niin, että tytäryhteisöjen tulee toimittaa konsernitilinpäätöksen laadintaa varten tarvittavat tiedot kunnalle viimeistään tilikauden päättymistä seuraavan helmikuun loppuun mennessä. Lisäksi konsernijohto voi pyytää erillisiä selvityksiä yksiköiden toiminnasta ja taloudesta. Talousarvioraportointi tapahtuu viimeistään lokakuussa. Tytäryhteisöjen tulee toimittaa kunnanhallitukselle ja hallintojohtajalle tiedoksi: talous- ja toimintasuunnitelmansa sen valmistuttua sisältäen tulos- ja rahoituslaskelman. Suunnitelmasta on käytävä ilmi valtuuston tytäryhteisölle antamat tavoitteet. Kuntakonsernin kuuluvien tytäryhteisöjen kirjanpidossa ja tilinpäätöksessä on noudatettava soveltuvaa yhteisöoikeudellista lainsäädäntöä, kirjanpitolain mukaista kirjanpito- ja tilinpäätössäännöksiä, kuntalain mukaisia konsernisäännöksiä sekä hyvää kirjanpitoa. Oleelliset poikkeamat talousarviosta on raportoitava välittömästi kunnanhallitukselle. Tytäryhtiön on annettava konsernijohtoon pyynnöstä muitakin selvityksiä toiminnastaan ja taloudestaan.

Tilintarkastus

Kunnan tytäryhtiöihin tulee valita tilintarkastajaksi sama JHT- tilintarkastajayhteisön JHT-tilintarkastaja kuin kunnallakin on, jollei poikkeamiseen ole perusteltua tarkastuksen järjestämiseen liittyvää syytä.

Tarkastuslautakunta

Tarkastuslautakunta huolehtii kuntakonsernin hallinnon ja talouden tarkastuksen yhteensovittamisesta. Tarkastuslautakunnan on arvioitava kunnan toimintaan kohdistuvan arvioinnin lisäksi myös kuntakonsernia koskevaa tavoiteasettelua ja tavoitteiden toteutumista. Tarkastuslautakunnalla on mahdollisuus kutsua tytäryhteisön toimitusjohtajan tai vastaavassa asemassa oleva henkilö lautakunnan kokoukseen. Tarkastuslautakunnan jäsen ei saa paljastaa haltuunsa saamaa salassa pidettävää tietoa sivullisille.

Sisäinen valvonta

Hallituksen on huolehdittava siitä, että yhtiössä on toimiva johtamisjärjestelmä ja säännöllinen raportointi, joka on oikeassa suhteessa liiketoiminnan laatuun ja laajuuteen. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteena on osaltaan varmistaa, että yhtiön toiminta on tehokasta ja tuloksellista, informaatio luotettavaa ja että säännöksiä ja toimintaperiaatteita noudatetaan. Hallituksen tulee säännöllisesti arvioida yhtiön sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tuloksellisuutta.

Sisäinen tarkastus

Kuntakonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimivuuden arvioimiseksi konsernissa voidaan järjestää sisäinen tarkastus. Sisäisellä tarkastuksella on oikeus tarkastaa tytäryhteisön toimintaa ja taloutta sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämiseen liittyviä prosesseja. Sisäisen tarkastuksen henkilöstö ei saa paljastaa sivullisille haltuunsa mahdollisesti saamaansa salassa pidettävää tietoa.

Riskien hallinta

Riskienhallinta on osa yhtiön valvontajärjestelmää. Yhtiön hallituksen on huolehdittava siitä, että yhtiön toimintaan liittyvät riskit tunnistetaan, arvioidaan ja niitä seurataan ja että riskienhallinnan periaatteet on määritelty. Kokonaisvastuu yhtiön riskienhallinnasta kuuluu hallitukselle. Sisäinen tarkastus ja tilintarkastaja arvioivat prosesseja, joilla organisaatioissa varmistetaan, että merkittävät riskit on ymmärretty ja että niitä hallitaan asianmukaisesti. Kunnanhallituksella on toimivalta antaa ohjeita tytäryhteisöille itsenäiseen riskienhallintaan liittyvissä asioissa.

Tytäryhteisöillä tulee olla riittävät talouden ja toiminnan seuranta- ja mittausjärjestelmät sekä yhteisön hallituksen hyväksymät sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintaohjeet. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen kuuluu tytäryhteisöjen hallitusten ja toimitusjohtajien vastuulle. Tytäryhteisön toimitusjohtajan on huolehdittava riittävän ja toimivan sisäisen valvonnan toteuttamisesta ja ylläpitämisestä sekä

toimivuuden varmistamisesta. Tytäryhteisön tulee raportoida konsernijohtolle sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintatavasta ja sen tuloksellisuudesta.

Tytäryhtiöiden velvoitetaan huolehtimaan varautumisesta (häiriötilanteisiin valmiuslain (1552/2011) ja kuntalain (410/2015) edellyttämällä tavalla), toimintansa jatkuvuudesta sekä siihen liittyvästä riskienhallinnasta ja raportoinnista konsernijohtolle.

Rahoitus

Rahoituksen hallinta on osa konsernijohtamista ja tytäryhteisöt noudattavat konsernijohtoon antamia ohjeita rahoituksen suunnittelussa ja järjestämisessä.

Hankinnat

Tytäryhteisöjen hankinnat kuuluvat julkisista hankinnoista annetun lain piiriin. Kunnan hankintavastuullisten kanssa neuvotellaan tarkoituksenmukaisesta yhteistyöstä taloudellisten hyötyjen aikaansaamiseksi. Tytäryhteisöt noudattavat kunnan hankintaohjetta.

12. KUNNAN TYTÄRYHTEISÖJEN HYVÄ HALLINTA- JA JOHTAMISTAPA

Konserniyhteisöjen tulee yhtiönä noudattaa hyvän hallinnon ja johtamistavan periaatteita siten, että varmistuu, että tytäryhtiöissä toteutuvat terveet liikeperiaatteet, riittävä avoimuus, taloustietojen oikeellisuus, asianmukainen sisäinen valvonta ja riskienhallinta ja että kunnan omistuksia hoidetaan tarkoituksenmukaisesti, luotettavasti ja tehokkaasti kuntakonsernin kokonaisuutena turvaten. Hyvällä hallinto- ja johtamistavalla osana omistajaohjausta on sekä oikeudellinen että taloudellinen, omistajan arvot ja tavoitteet huomioiva perusta.

13. KUNNAN LUOTTAMUSHENKILÖIDEN TIETOJENSAANTIOIKEUDEN TURVAAMINEN

Luottamushenkilöillä on oikeus saada kunnan viranomaisilta tietoja, joita hän toimessaan pitää tarpeellisina ja jotka viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain mukaan eivät vielä ole julkisia, jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu.

Tietopyyntö esitetään kirjallisesti konsernijohtolle, myös vastaukset tulevat konsernijohtoon kautta. Luottamushenkilö ei saa luovuttaa tietojen-saantioikeuden nojalla saamia tietoja eteenpäin, koska kaikki tiedot on tarkoitettu vain hänelle henkilökohtaisesti luottamustehtävän hoitamista varten. Asiakirjoihin tulee merkintä, mikäli ne ovat salassa pidettäviä.

14. VIESTINTÄ

Tytäryhteisöt ovat velvollisia tiedottamaan toiminnastaan asiakkaille ja kuntalaisille. Yhteisön tulee tiedottamisessaan noudattaa mahdollisimman suurta avoimuutta, sikäli kuin se liikesalaisuuden tai lain mukaan on mahdollista. Yhteisöjä koskevasta tiedotuksesta vastaa yhteisön puolesta hallitus ja toimitusjohtaja sekä kunnan puolella kunnanhallitus ja kunnanjohtaja. Yhteisön tiedottamisen on tuettava konsernin asettamia tavoitteita ja toimintapolitiikkaa. Tiedottamisessa ja tietojen antamisessa yhteisöjä koskevissa asioissa tulee huomioida kunnan yleiset tiedotusperiaatteet sekä julkisuus- ja salassapitosäännökset. Yhteisön hallituksen tai vastaavan esityslistat ja pöytäkirjat on toimitettava samanaikaisesti toimielimen jäsenille kuin kunnanjohtajalle.

15. VOIMAANTULO

Konserniohje tulee voimaan kunnanvaltuuston 24.3.2026 hyväksymisen jälkeen 1.4.2026